

छिद्राफल न० छिद्रं दूषणमाफलति व्या+फल-अच् । कप-
टहेतो मायारूपे फले राजनि० ।

छिद्रित त्रि० छिद्र-कर्मणि क्त । १।कतवेधे पिङ्गे हेमच० ।

छिद्र+तारका० इतच् । २।जातच्छिद्रे । [विश्वः ।

छिद्रं त्रि० छिद्र-घरच् वा दस्य न तः । छित्तरशब्दार्थे

छिन्न त्रि० छिद्र-क्त । १।कतच्छेदने लूने व्यसरः । “सच्छि-

न्नधत्वा विरयः” देवीमा० । २।विभक्तौ च “छिन्ना-

धमिव नश्यति” गीता । ३।मन्त्रभेदे कुमारशब्दे २।६०

पृ० दृश्यम् । ततः “सनत्यन्तगतौ ज्ञात्” पा० यन् ।

छिन्नक दीपच्छिद्रे । “अनत्यन्तगतिः साकल्येन

सम्बन्धाभावः प्रकृतिवाच्यया छिद्राक्रियया ज्ञातृस्य

कर्मण एकदेशप्रतीत्या साकल्येन सम्बन्धाभावो गम्यते”

सि० को० । आगन्तुषु षट्सु व्रणेषु श्वणभेदे ।

“अनेकाकृतिरागन्तुः स भिषग्विभ पुरातनैः । समासतो

लक्षणतः षड्विधः परिकीर्तितः । छिन्नं भिन्नं तथा

विद्धं क्षतं पिञ्चितमेव च । दृष्टमाकुलस्य षष्ठं तेषां

वक्ष्यामि लक्षणम् । तिरश्चीनं अजुर्वापि यो वृणश्चाथतो

भवेत् । गात्रस्य पातनं चापि छिन्नमित्युपदिश्यते” ।

छिन्नकर्ण त्रि० छिन्नः कर्णोऽस्य “कर्णे लक्षणस्य” पा० पूर्वस्य

दीर्घं प्राप्ते विष्टादित्वात् न दीर्घः । छिन्नकर्णरूप

उल्लेखणयुक्ते । छिन्नकर्णकर्मविपाकस्तु भृगुभारते

८५० दृश्यः । [लतायाम् । राजनि० ।

छिन्नग्रन्थिनी छिन्ना ग्रन्थिनी संज्ञायां कन् । लिपयिका-

छिन्नद्वैध त्रि० छिन्नं द्वैधं संशयोऽस्य । वेदान्तादिष्ववयव

परिपाकेण निवृत्तसंशये । छिन्नसंशयादयोऽप्यत्र

छिन्ननास त्रि० छिन्ना नासाऽस्य । द्विधा भूतनासिके तस्य रोगस्य

कर्मविपाके भृगुभारते ८५० दृश्यः । [नादी राजनि० ।

छिन्नपत्नी स्त्री छिन्नं पत्नं यस्याः ङीष् । अश्वठायाम् । (आक-

छिन्नमस्ता स्त्री छिन्नं मस्तं यस्याः । दशमहाविद्याभगते

देवोभेदे । “भैरवी छिन्नमस्ता च विद्या भूमावती तथा”

तन्त्रसारः ।

छिन्नरुह पु० छिन्नः सन् रोहति रुह-क । १।निलकण्ठे

राजनि० २।गुडूचराम् स्त्री व्यसरः ३।सर्पकैतक्यां ४।गङ्गा-

क्याञ्च स्त्री राजनि० ।

छिन्नवेयिका स्त्री छिन्नो वेधो यस्याः संज्ञायां कन्-टापि

अतइत्त्वम् । पाठायाम् (आकनादी) शब्दच० ।

छिन्नश्वास पु० कर्म० । क्षुद्रश्वासशब्दे २३८१२७ दर्शित

सुश्रुतवाक्योक्ते श्वासभेदे ।

छिन्ना स्त्री छिद्र-क्त । १।गुडूचराम् २।संज्ञायाञ्च विश्वः ।

छिन्नोडवा स्त्री छिन्नाप्युडभवति उडु+भू-अच् । यदु-चराम्

राजनि० ।

क्लिहिलिहिल पु० पातालगरुडडके ‘क्लिहिलिहिलः परो

दृष्यः कफघ्नः पवनपहः” भावप्र० तदुपुषोक्तः

कुक्कुका स्त्री कुक्कु इत्यव्यक्तशब्दं कायति कै-क पषो-

कुक्कुन्दर्याम् (कुक्कु) शब्दार्थच०

कुक्कुन्दर पुंस्त्री कुक्कु इत्यव्यक्तः शब्दोदीर्यतेऽस्मात् कृ-

पादाने अच् प्रथो० । (कुक्कु) इति ख्याते स्त्रिकं

उन्दुरशब्दे ११८८७ सुश्रुतवाक्ये दृश्यम् । “कुक्कुन्दरेण

विद्धं भङ्गो योवास्तम्भोविजम्भृणम्” सुश्रु० । १।स्त्रयां

आतित्वात् ङीष् । प्रथो० कुक्कुन्दरिरप्यत्र “मत्स्यकुक्कु

न्दरिमत्कुण्डगन्धो यथा” सुश्रुतः । “कुक्कुन्दरिः शुभान्

गन्धार (हृत्वा) पत्रशाकन्तु बर्हिण” मनुः । “पत्रशाकं

शिशं हृत्वा गन्धाम्बु कुन्दरिः शुभान्” याज्ञ० ।

कुक्कु स्त्री कुक्कुकायाम् “शिवया श्यामा रत्ना कुक्कु

पिङ्गला गृहगोधिका । शूकरा परपुष्टा च पुष्पामानस

वामतः” इ० स० ८६५० सात्वायां तस्या वामतः

शुभदत्तसूक्तम् ।

कुट छेदने वा चुरा+उभ० षष्ठे तु० कुटा० पर० सक० सेट् ।

कोटयति ते कुटति । अचुच्छ्रुतत् त अचुच्छ्रुतीत् ।

कुड छादने तु० कु० पर० सक० सेट् । कुडति अचुच्छ्रुडीत्

चुच्छ्रोह [च्छ्रोड ।

कुड पिधाने आ० प० सक० सेट् । कोडति अचुच्छ्रुडीत् च

कुद्र न० कुद्र-रक् प्रथो० । १।प्रतीकारे २।रश्मौ च उणा-

दिको० । [चुच्छ्रोप ।

कुप स्वर्गे तु० पर० सक० क्निट् । कुपति अचुच्छ्रुप्रीत्

कुप पु० कुप-कर्त्तरि क्, षञ्जर्ज क वा । कुपे क्षुब्धशास्त्रे

दृष्टे २।सर्पने मेदि० । ३।चपले त्रि० आधारे क ।

४।युडे पु० विश्वः ।

कुबुका न० कुबुक+प्रथो० । कुबुके ओषाधरप्रदेशे । “कस्या-

भ्यां कुबुकादधि” ऋ० १०।१६१।१। “कुबुकं व्यपदिशन्तु च

चैव वै प्रतिष्ठा वैश्वानरः” शत० ब्रा० १०।१६।१।१।

कुर छेदे आ० पर० सक० सेट् । कुरति अचुच्छ्रुरीत् । चुच्छ्रो

कुर लेपने तु० कु० पर० सक० सेट् । कुरति अचुच्छ्रुरीत् ।

चुच्छ्रो कुरितः । “कुरितमिव विद्यदृघनेर्विचित्रैः” इ०

उ० २४०५० । “कुसुमलवच्छ्रुरितपर्यन्ते पर्यङ्कतले”

दण्ड० । “सनःशिलाविच्छ्रुरिता निषेडः” कथा०